

УДК 070 (051)(477.84)

DOI: 10.20535/2077-7264.3(89).2025.341381

© І. С. Гороховянко, асист., Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна

ОГЛЯД НАУКОВИХ ЖУРНАЛІВ ЗВО ТЕРНОПОЛЯ

У статті здійснено огляд за типологійними ознаками наукової журнальної періодики ЗВО Тернополя як важливого складника науково-освітнього та культурного життя регіону. Дослідження зосереджено на виявленні особливостей функціонування журналів міста, що формували його науковий простір у період незалежності України.

Ключові слова: історія журналістики; журнальна періодика; регіональні медіа; місцеві медіа; наукові журнали.

Постановка проблеми

Зі здобуттям незалежності України розпочався новий етап у розвитку сфер науки та медіа. Значну роль у цьому процесі відіграли регіональні та місцеві наукові журнали. Вони стали важливою платформою для апробації результатів наукових пошуків, академічної синергії та збереження національної наукової ідентичності.

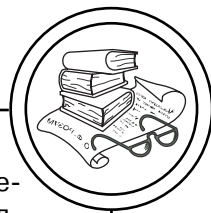
Тернопіль, як один з освітніх і наукових центрів заходу держави, зайняв активну позицію у формуванні наукової періодики, започаткувавши фахові журнали в галузях медицини, педагогіки, права, філології, історії, мистецтвознавства, економіки тощо.

Сьогодні наукові журнальні видання регулярно публікуються та посідають значне місце серед періодики Тернопільщини. Вони не лише відображають стан науки в регіоні, а й журнальної періо-

дики. Спостерігаємо позитивну динаміку тривалого періоду існування наукових видань, яка полягає в тому, що журнали виходять за запитом, а фінансуються за кошти фізичних та юридичних осіб.

Аналіз попередніх досліджень

Значне місце серед української журнальної періодики посідають наукові фахові видання. Учена Т. Ярошенко переконує: «Науковий журнал як першоджерело для опублікування наукових ідей, теорій, результатів досліджень, місце для критичного розгляду нових ідей тощо відіграє важливу роль у системі наукової комунікації, у розповсюдженні наукової та технічної інформації зокрема. Публікації в наукових журналах за оперативністю завжди випереджали інші види публікацій» [1, 2].

Характеризуючи сучасний стан наукової періодики, О. Вакаренко звертає увагу на якісні показники: «Безумовно, якість наукової складової є основою будь-якого наукового видання і вона у першу чергу визначає його рейтинг» [3, 4].

Сьогодні незамінною платформою для публікацій доробку вчених є наукові журнали. Їх провідні типологічні ознаки описують науковці М. Комова та А. Петрушка. Науковці зазначають: «Урахування типологічних характеристик видань, їхніх багатограних функцій, проблематики, читацьких груп надає можливість охарактеризувати структуру медіаринку, насиченість його сегментів, позиціонування кожного видання в системі періодичних видань. Типологічна структура сучасного українського інформаційного простору встановлена шляхом визначення репрезентативності функціональних типів у масиві журналів» [5, 6].

Значну цінність мають наукові розвідки щодо оцінювання наукових журналів, їх критеріїв [7]. Проте питання типології наукового фахового видання та вимог до нього і досі залишається відкритим. Спробу в їх упорядкуванні помічаємо в публікації вченої А. Бессараб. Авторка виділила їх основні формотворчі чинники, а саме: періодичність, науковість (фаховість), тематичну спрямованість, цільове призначення, за спеціалізацією, за інститутом рецензування (рецензовані та нерецензовані) [8].

Основні концептуальні чинники видання обирає самостійно. Періодичність зумовлюється набором певної кількості статей, фаховість — їх якістю. Тематичну

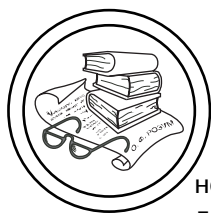
спрямованість видання та спеціалізацію обирає власник відповідно до наукових уподобань та професійного спрямування інституції, яка курує журнал. Цільове призначення наукових журналів спрямоване на науковців різних рівнів відповідно до їхніх наукових інтересів. Наявність чи відсутність інституту рецензування зумовлені самопозиціонуванням та нормативними документами. Основоположними документами для журнальних видань вважаємо закони України: «Про медіа» [9], «Про видавничу справу» [10]. Державний стандарт «Видання. Основні види. Терміни та визначення» подає окреслення наукового журналу як такого, що «містить наукові публікації про теоретичні й прикладні дослідження» [11].

Важливими для нашої студії вважаємо праці науковців: М. Женченко [12], І. Женченка [4], М. Назаровець [13], О. Семеніхіної [14], І. Чеботарьова [15] та інших. Також наукові видання досліджували зарубіжні вчені: Б. Коуп [16], А. Файф, [17], А. Газні [18].

Вважаємо за необхідне наголосити, що періодичні наукові видання ЗВО не є зразками для вивчення журналістської майстерності, проте не можемо оминути цей вид журналів і їх місця для характеристики стану періодики краю, а також ніколи не були предметом дослідження науковців.

Мета роботи

Здійснити студію наукових журналів Тернополя з акцентом на їхню динаміку, типологію та галузеву специфіку. Це дозволить простежити зміни наукової періодики регіону від часу здобуття

незалежності України й до сьогодні, а також визначити її роль у формуванні національного наукового простору.

Результати проведених досліджень

Завдання роботи — проаналізувати наукові часописи Тернополя, які вже припинили свою діяльність; виокремити чинні журнали та систематизувати їх за галузевим і тематичним спрямуванням. Об'єкт дослідження — наукова журнальна періодика Тернополя. Предметом є типологічні ознаки, особливості функціонування, тематичне спрямування та історико-наукова роль журналів Тернополя в процесі розвитку наукової комунікації в регіоні. Новизна полягає в тому, що вперше приділено окрему увагу науковим журналам ЗВО Тернополя, які виходили в час незалежності України.

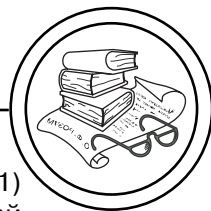
У цій науковій розвідці ми робимо спробу систематизувати журнали регіону за вибраними критеріями: галузевою спрямованістю: гуманітарні (мовознавство, історія, педагогіка), економічні, медичні, правові; статусом: фахові (визнані МОН), інституційні; мовою публікацій: переважно українською, з розширенням до англomовних статей з 2010-х рр. [8].

Для виконання завдань, використовуємо такі **методи дослідження**: **оглядовий** (використано для визначення загальних тенденцій функціонування журналів, виявлення їх динаміки, тематичного спрямування та змін у структурі наукового простору міста); **хронологічний** (дав змогу простежити етапи становлення та розвитку наукової періодики Тернополя в часовій послідовності від 1990-х рр.

до сьогодні); **описовий** (застосовано для узагальнення характеристик кожного видання, подання типологічних і змістових особливостей журналів); **методи систематизації та групування** (сприяли впорядкуванню зібраного матеріалу, класифікації видань за галузями знань, рівнем фаховості та редакційною належністю, що забезпечило комплексність аналізу).

Здобуття незалежності України у 1991 р. супроводжувалося змінами в системі вищої освіти та наукових досліджень. На базі ЗВО Тернополя почали засновуватися журнали, метою яких було підтримати науковий діалог і забезпечити публікацію результатів досліджень. Пріоритетними стали теми, пов'язані з національним відродженням, українознавством, педагогікою. Крім того, актуальними в Тернополі стали питання економіки, медицини та права відповідно до спеціалізацій університетів міста.

Більшість журналів виникала при ЗВО та наукових установах, які прагнули створити власні майданчики для апробації результатів досліджень. Припускаємо, що цілями видань було сприяння розвитку регіональних наукових шкіл, підтримка молодих дослідників, інтеграція української науки. Спеціалізація перших видань здебільшого відповідала профілю установи-засновника: Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка (ТНПУ) — педагогіка, літературознавство, історія, біологія тощо; Західноукраїнський національний університет (ЗУНУ) — економіка, правознавство; Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя (ТНТУ) — комп'ю-

терні технології, машинобудування, транспорт; Тернопільський національний медичний університет ім. І. Горбачевського (ТНМУ) — медицина, гігієна. Це сприяло формуванню сталих академічних традицій і суспільних запитів на розвиток наукової комунікації в незалежній державі, цю ідею підтримують і чинні видання.

Журнальні видання, які функціонували тривалий період і припинили свою діяльність

У нашому дослідженні серед журналів, які більше не функціонують, ми оглянули лише ті, які видавалися тривалий період (понад сім років). Проте, маємо зауважити, що їх було значно більше, чому варто присвятити окрему студію.

Прикметним для нашого дослідження є те, що тривалий період у Тернополі функціонував журнал «*Медіапростір*» (2012–2019, № 1–12) — збірник наукових праць із соціальних комунікацій. Журнал публікував розвідки, присвячені розвитку медіа, пресосвідомості, аналізу інформаційного простору в загальнодержавному та регіональному розрізах. Через зміни у структурі гуманітарних досліджень та вимоги до фахових наукових видань журнал перестав функціонувати. Видавець: кафедра журналістики ТНПУ [19].

Важливо відзначити комплекс видань «*Наукові записки ТНПУ*», які публікували розвідки в тематичних серіях: філософія (1997–2008, № 1–16) [20], економіка (1997–2008, № 1–22) [21], хімія (1997–2017, № 1–24) [22], мовознавство (1998–2019, № 1–31) [23], літературознавство (2000–2020, № 1–52) [24], мистецтво-

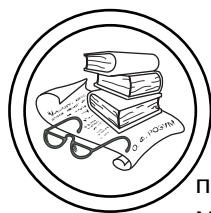
знавство (2003–2019, № 1–31) [25]. Широке охоплення галузей давало змогу регулярно забезпечувати систематичне висвітлення наукових публікацій і сприяти розвитку академічних дисциплін у регіональному та національному контексті. Частина видань сьогодні стали фаховими, інші — або припинили вихід, або видаються нерегулярно.

Варто згадати міжнародний збірник наукових праць «*Україна–Європа–Світ*». Серія: *Історія, міжнародні відносини* (2008–2020, № 1–24), який виходив у ТНПУ українською, англійською та польською мовами. У журналі публікували історичні розвідки [26].

Тривалий час у ТНПУ видавався журнал «*Історія української географії*» (2000–2016, № 1–34) [27]. Публікації ознайомлювали з діяльністю наукових шкіл і центрів, натургеографічних, геоecологічних та антропогеографічних студій.

У журналах ЗУНУ активно публікували наукові результати. Часом видання завершували свою діяльність, у зв'язку зі змінами нормативних документів. До прикладу, розглянемо «*Вісник Тернопільської академії народного господарства*» (1996–2006, № 1–44) [28], який у зв'язку з перейменуванням ЗВО, а також змінами стандартів МОН щодо наукової періодики у 2007 р. отримав назву «*Вісник Тернопільського національного економічного університету*». У цьому виданні домінували наукові статті з банківської справи, економіки та фінансів.

Журнал ЗУНУ «*Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє*» (2007–2014, № 1–19) не ввійшов до Переліку наукових фахових видань України, а відтак припинив вихід. У збірнику публікували статті

про актуальні проблеми економіки, історії та політології [29].

Оскільки процес формування наукових видань є тривалим у часі, то спостерігаємо ребрендинг часописів, який виявляється у зміні назви, вимог до публікованих статей, складу редакційної колегії тощо. Наприклад, видання «*Медична хімія*» змінило назву на «*Медична та клінічна хімія*».

Попри те, що частина наукових журналів Тернополя припинила своє існування, важко недооцінити їх внесок у формування регіонального та національного наукового середовища. Ці журнали були підґрунтям для розвитку академічної комунікації, становлення молодого української науки у складний перехідний період. Історія їх функціонування є

віддзеркаленням прогресу наукового дискурсу у час незалежності, а також відображення потреби стабільної підтримки академічних ініціатив.

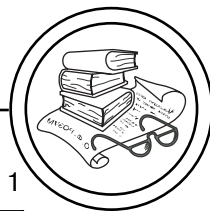
Поряд з виданнями, які припинили виходити, є флагманські міжнародні і всеукраїнські фахові журнали, які досі пропагують дослідницькі пошуки та об'єднують дослідників у різних галузях за науковими інтересами. Оскільки, у місті журналів категорії А немає, то розглядаємо видання категорії Б. Далі здійснимо огляд цих журналів за галузево-тематичним принципом і подамо їх у хронологічному порядку, відповідно до часу заснування (у дужках подано роки їх заснування).

Чинні наукові видання Тернополя наведено у табл. 1–5.

Таблиця 1

Галузь І. Охорона здоров'я

№	Назва	Рік заснування	Тематика	Видавець
1	«Вісник наукових досліджень» [30]	1993	науково-практичний журнал публікує оглядові та оригінальні статті з різних галузей медицини, присвячені сучасним методам діагностики, лікування та профілактики захворювань, експериментальним дослідженням, етіології та патогенезу хвороб	ТНМУ
2	«Клінічна стоматологія» [2]	1994	публікує статті з усіх напрямів стоматології, огляди сучасного обладнання, матеріалів і методик, а також матеріали з наукових конференцій та симпозіумів. Включений до переліку фахових видань України	ТНМУ
3	«Інфекційні хвороби» [31]	1995	висвітлює сучасні досягнення в інфектології, питання діагностики, лікування та профілактики інфекційних захворювань. Видання публікує результати наукових досліджень, практичний досвід боротьби з інфекціями, а також сприяє міжнародній співпраці в галузі медицини	ТНМУ

Продовження табл. 1

№	Назва	Рік заснування	Тематика	Видавець
4	«Шпитальна хірургія. Журнал ім. Л. Ковальчука» [32]	1998	журнал публікує оригінальні наукові статті, огляди, дискусійні матеріали та дослідження з історії медицини, присвячені різним напрямкам хірургії. Публікації мають як наукову, так і практичну цінність для лікарів-хірургів усіх спеціальностей, відображають передовий досвід і результати досліджень хірургічних захворювань та методів їх лікування	ТНМУ
5	«Медична освіта» [33]	1999	публікує статті, присвячені вдосконаленню вищої медичної освіти та методології навчання у галузях медицини та фармації на додипломному та післядипломному рівнях	Міністерство охорони здоров'я України, ТДМУ та Національна медична академія післядипломної освіти ім. П. Шупика
6	«Медична та клінічна хімія» [34]	1999	охоплює біохімію серцево-судинних, ендокринних, печінкових та ниркових хвороб, патохімію спадкових захворювань й екстремальних станів, нейрохімію та патохімію головного мозку, імунохімію, ксенобіохімію, а також біохімічні аспекти хірургічної практики і методику викладання медичної та біологічної хімії	ТНМУ
7	«Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України» [35]	1999	публікує статті, присвячені державній політиці охорони здоров'я, реформуванню галузі, прогнозуванню стану здоров'я населення, управлінню, економіці та інформатизації системи охорони здоров'я, підготовці медичних кадрів, а також правовому та інформаційному забезпеченню галузі	Український інститут громадського здоров'я (тепер — Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України) та ТНМУ
8	«Здобутки клінічної і експериментальної медицини» [36]	2002	висвітлює механізми функціонування здорового та хворого організму, питання молекулярної й клітинної фізіології та патології, моделювання патологічних процесів	ТНМУ
9	«Медсестринство» [37]	2006	висвітлює досягнення в медсестринській освіті та практиці, питання психології, педагогіки та менеджменту в роботі старших і головних медсестер; публікує досвід провідних медсестер, наукові статті та методичні матеріали	ТНМУ

Закінчення табл. 1

№	Назва	Рік зас- нування	Тематика	Видавець
10	«Фармацевтич- ний часопис» [38]	2007	публікує оригінальні статті та огляди з питань фармацевтичної хімії, технології лікарських засобів, біофармації, фармакології, фармацевтичного менеджменту та освіти, історії фармації	ТНМУ та Національний фармацевтичний університет (м. Харків)
11	«Медична інформатика та інженерія» [39]	2008	публікуються дослідження з медичної інформатики та інженерії, сучасних тенденцій та процесів інформатизації в медичній галузі	Національний університет охорони здоров'я України ім. П. Шупика та ТНМУ
12	«Актуальні питання педіатрії, акушерства та гінекології» [40]	2008	публікує рецензовані статті з актуальних проблем педіатрії, акушерства та гінекології	ТНМУ
13	International Journal of Medicine and Medical Research [41]	2015	серед тематичних спрямувань: фундаментальні та клінічні медичні науки, громадське здоров'я, стоматологія та фармакологія	ТНМУ
14	«Вісник медичних і біологічних досліджень» [42]	2019	публікує оригінальні статті з усіх аспектів медичних та біологічних наук, а також медсестринства	ТНМУ

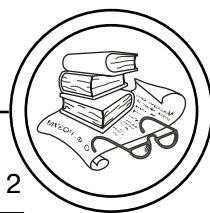
Видання цього блоку забезпечують комплексний підхід до медичної науки та освіти. Вони об'єднують фундаментальні та клі-

нічні дослідження, а також сприяють розвитку медсестринської справи, фармацевтики та охорони здоров'я на різних рівнях.

Таблиця 2

Галузь II. Гуманітарні науки/Освіта/Педагогіка/Психологія/ Соціальні та поведінкові науки

№	Назва	Рік зас- нування	Тематика	Видавець
1	«Наукові записки ТНПУ. Серія: Географія» [43]	1997	публікує дослідження різноманітної тематики в галузі географії. Провідні напрями: фізична географія, економічна та соціальна географія, географічне краєзнавство, географічна освіта та методика викладання географії, екологічні проблеми та сталий розвиток	ТНПУ
2	«Наукові записки ТНПУ. Серія: Історія» [44]	1998	багатоаспектні напрями та різноманітні періоди становлення державності України	ТНПУ

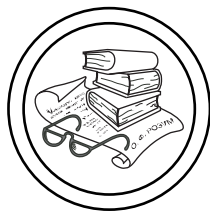
Закінчення табл. 2

№	Назва	Рік заснування	Тематика	Видавець
3	«Наукові записки ТНПУ. Серія: Педагогіка» [45]	1999	сучасні дослідження з педагогіки, теорії й методики навчання, історії педагогіки, проблем виховання та розвитку освіти в Україні й світі	ТНПУ
4	«Психологія і суспільство» [46]	2000	публікує статті з психології, соціальної й педагогічної психології, психологічної діагностики, консультування, міжособистісних відносин та соціальних змін	ЗУНУ
5	«Social Work and Education» [47]	2014	об'єднує науковців за спеціальностями: освітні, педагогічні науки; професійна освіта (за спеціалізаціями); соціальна робота	ТНПУ, Центр соціального розвитку та інновацій
6	«Наукові записки ТНПУ. Серія: Біологія» [48]	2015	широкий доступ до матеріалів з молекулярної біології, екології, генетики, біотехнології, біологічної освіти та методика викладання біології	ТНПУ
7	«Гуманітарні студії: історія та педагогіка» [49]	2021	фаховий журнал на історичну та педагогічну тематику	ЗУНУ
8	Studia methodologica [50]	2023	публікує наукові розвідки з галузей філології та педагогіки	Після ребрендингу видання розширило міжнародне співробітництво: польський Університет ім. Яна Кохановського в Кельце є співзнавником з ТНПУ

Журнали цього спрямування функціонують як регіональні, так і міжнародні платформи для академічного обміну. Вони окреслюють різноманіття гуманітарної науки та забезпечують розвиток педагогіки, психології та соціальної роботи. Одночасно вони сприяють інтеграції міс-

цевих науковців у національний і міжнародний науковий простір.

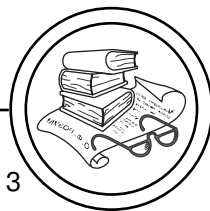
Наукові записки ТНПУ — комплекс журналів, які публікують розвідки українських вчених. 3-поміж 10 тематичних серій для детального огляду виокремлюємо лише ті, які входять до переліку фахових видань (категорія Б).

Таблиця 3

Галузь III. Економіка

№	Назва	Рік зас- нування	Тематика	Видавець
1	«Вісник економіки» [51]	1996	сфери економіки, управління, обліку, оподаткування, аудиту та економічного аналізу	З 2021 р. журнал є продовженням і правонаступником «Вісника Тернопільського національного економічного університету» (видання перейменовано у зв'язку зі зміною назви ЗВО). Проблематика наукового видання охоплює сфери економіки, управління, обліку, оподаткування, аудиту та економічного аналізу. З 2021 р. журнал є продовженням і правонаступником «Вісника Тернопільського національного економічного університету» (видання перейменовано у зв'язку зі зміною назви ЗВО на ЗУНУ)
2	«Регіональні аспекти розвитку і розміщення продуктивних сил України» [6]	1997	сфери регіональної економіки, управління персоналом, економіки праці, менеджменту, бізнес-адміністрування, управління соціально-економічним розвитком регіонів, демографії та ринку праці	ЗУНУ
3	«Журнал європейської економіки» [52]	2001	висвітлює основні теорії та концепції міжнародної економіки, особливості економіки трансформаційних країн і глобальної та європейської економічної інтеграції; науковці окреслюють місце європейських країн у світовій економіці	ЗУНУ
4	«Галицький економічний вісник» [53]	2004	охоплює економічну теорію, фінанси, менеджмент, маркетинг, міжнародні економічні відносини та інші суміжні напрями	ТНТУ
5	«Світ фінансів» [54]	2004	зосереджує увагу науковців на питаннях фінансової політики держави, впливу децентралізації, основних аспектів бюджету, фінансаль-	ЗУНУ

Закінчення табл. 3

№	Назва	Рік заснування	Тематика	Видавець
			ної політики та інших тенденційних комерційних напрямів держави та регіону	
6	«Економічний аналіз» [55]	2007	публікує результати наукових досліджень щодо економіки підприємства, національної економіки, менеджменту, фінансів, інформаційного забезпечення систем управління, бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту	ЗУНУ
7	«Соціально-економічні проблеми і держава» [56]	2008	публікує праці з управління, економіки та соціального розвитку за спеціальностями: економіка, облік і оподаткування, фінанси, менеджмент, маркетинг, підприємництво, соціальне забезпечення, готельно-ресторанна справа, туризм, публічне управління та міжнародні економічні відносини	ТНТУ
8	«Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації» [57]	2013	публікує статті, присвячені: розвитку бухгалтерського обліку в умовах глобалізації; методології та організації контролю й аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств; розробці нових підходів до оподаткування та аудиту в умовах міжнародної інтеграції; вивченню впливу цифровізації та автоматизації на бухгалтерський облік та фінансову звітність; аналізу економічної безпеки підприємств у контексті глобальних економічних змін	ЗУНУ
9	«Український журнал прикладної економіки / Ukrainian Journal of Applied Economics» [58]	2016	актуальні питання економічного моделювання, бізнес-аналіз, фінансовий менеджмент, облік та аудит, інші аспекти прикладної економіки	ТНТУ

ISSN 2077-7264. Tekhnolohiia i tekhnika drukarstva. 2025. # 3(89)

Журнали цієї групи є майданчиками для академічного обміну й досліджень у галузях економіки, фінансів та управління. Видання забезпечують

актуалізацію соціально-економічного розвитку регіонів та держави, а також сприяють долученню місцевих економістів до наукової дискусії.

Таблиця 4

Галузь IV. Право

№	Назва	Рік заснування	Тематика	Видавець
1	«Актуальні проблеми правознавства» [59]	2011	розвиток правової науки та практики	ЗУНУ
2	Law, Policy and Security [60]	2023	право, політологія міжнародні відносини, стратегічні дослідження, національної та міжнародної безпеки	ЗУНУ

Ці видання забезпечують можливість для публікації теоретичних та прикладних наукових розвідок у сфері права, політики та безпе-

ки. Журнали підтримують академічний діалог між науковцями та практиками в розвитку фахової компетентності у правничій сфері.

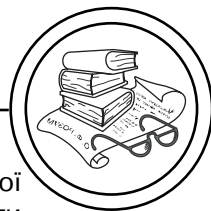
Таблиця 5

Галузь V. Комп'ютерні технології/технічні науки

№	Назва	Рік заснування	Тематика	Видавець
1	«Вісник ТНТУ» [61]	1996	механіка та матеріалознавство, машинобудування та автоматизація виробництва, приладобудування та інформаційно-вимірвальні системи, математичного моделювання та математики	ТНТУ
2	«Комп'ютинг» [62]	2002	алгоритми та структура даних, біоінформатика, кластерні та паралельні обчислення, програмні засоби, обчислювальний інтелект, комп'ютерне та імітаційне моделювання, освіта в комп'ютингу	ЗУНУ

Наукові журнали технічного та комп'ютерного спрямування стимулюють розвиток інноваційних технологій і сприяють інтеграції місцевих дослідників у міжнародну науково-технічну спільноту.

Зв'язок між університетами та створеними в них журналами закономірний, тому що спеціалізовані наукові журнали пов'язані з тернопільськими ЗВО та їх провідними спеціалізаціями. Поява

видань відображає потребу університетів мати власний медіа ресурс для висвітлення результатів наукових досліджень.

Відтак логічним кроком вважаємо створення у ТНМУ платформ для публікацій у галузі охорони здоров'я. Прикметно, що фахові правові та економічні видання виходять у ЗУНУ (раніше — ТНЕУ). Наукові журнали ТНТУ публікують науково-дослідні розробки з механіки, математики, автоматизації виробництва та приладобудування. Наукові вісники ТНПУ впродовж років ознайомлюють з науковими розвідками в галузі педагогіки, соціальної роботи, філології, літературознавства, біології та ін. Усі чинні журнали мають електронні версії, що збільшує відкритість української науки.

Висновки

У дослідженні здійснено спробу систематизувати наукові журнали Тернополя за галузевою та тематичною спрямованістю, статусом і мовою публікацій. Динаміка функціонування виявляється у заснуванні, закритті, перейменуванні, відповідності до вимог законодавства, зміні статусу.

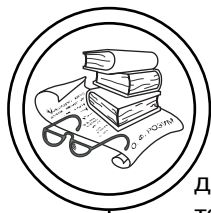
Частину багаторічних видань було закрито у зв'язку зі зміною законодавства, але їх цінність полягала в започаткуванні майданчиків для наукової дискусії вчених краю та всієї України («Медіапростір», «Історія української географії», «Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє» та інші). На початку незалежності України ці наукові видання міста відіграли ключову роль у становленні регіональної наукової періодики, заклавши основи для по-

дальшого розвитку академічної комунікації. Немоżliво охопити всі наукові видання Тернополя, які функціонували за час незалежності та припинили вихід з різних причин, тому для аналізу обрано 11 часописів. Інша група журнальних видань провела ребрендинг і адаптувалися до нових вимог («Вісник Тернопільської академії народного господарства», «Медична хімія», «Наукові записки ТНПУ. Серії: біологія, географія, педагогіка, історія»). Серед чинних журналів простежується спроба вийти на міжнародний рівень шляхом публікації статей англійською, польською, німецькою та іншими мовами та підвищення вимог до змісту і структури статей, залучення до редколегії іноземних науковців.

Виокремлено динамічний розвиток наукової періодики, який спонукає журнали підлаштовуватись до нових вимог. Зокрема, сьогодні чинні 35 видань (категорія Б): 13 журналів засновані у період з 1990 по 2000 рр., 12 — у 2000–2010 рр., сім у — 2010–2020 рр., три — у 2020–2025 рр. міста Тернопіль.

Ці наукові фахові видання згруповано за галузевими аспектами. Найбільше наукових журналів присвячені охороні здоров'я (14). Також популярними у науковому журнальному видавництві є галузі гуманітарної науки, освіти, педагогіки, психології, соціальних і поведінкових наук (8), економіки (9), комп'ютерних технологій (2) та права (2). Тематика журналів узгоджується з галуззю знань.

Серед перспектив дослідження наукових журналів — глибше аналітичне осмислення ролі ви-

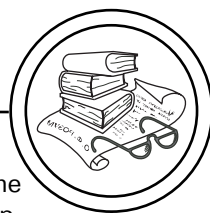

дань місцевого, регіонального та всеукраїнських рівнів, тенденцій розвитку. Також оцінка якості

їх редакційної політики та дотримання принципів академічної доброчесності.

References/Список використаної літератури

1. Yaroshenko, T. (2005). *Evolutsiia zhurnaluv yak zasobu naukovoï komunikatsii: vid drukovanykh vydan do oryhnalnykh elektronnykh zhurnaliv* [Evolution of the journal as a means of scholarly communication: from printed editions to original electronic journals]. *Visnyk Knyzhkovoi palaty Ukrainy* [Bulletin of the Book Chamber of Ukraine], 10(111), 29–34 [in Ukrainian].
2. (1994). *Klinichna stomatolohiia* [Clinical dentistry]. Ternopil: TNMU. Retrieved from <https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/klstomat> [in Ukrainian].
3. Vakarenko, O. (2019). *Suchasnyi naukovyi zhurnal: ukrains'ki realii* [Modern scientific journal: ukrainian realities]. *Nauka Ukrainy u svitovomu informatsiinomu prostori* [Science of Ukraine in the Global Information Space], 16, 9–19 [in Ukrainian].
4. Zhenchenko, M., Zhenchenko, I., Melnyk, O., & Prykhoda, Ya. (2020). *Vydavnycho-pedahohichniy pidkhid do problemy typolohizatsii elektronnykh osvitnikh resursiv* [Publishing and pedagogical approach to the problem of typologization of electronic educational resources]. *Polihrafiia i vydavnycha sprava*, 1, 121–141 [in Ukrainian].
5. Komova, M., & Petrushka, A. (2023). *Typolohichna reprezentatyvnist' zhurnaliv Ukrainy* [Typological Representativeness of Ukrainian Journals]. *Visnyk Kharkivs'koi derzhavnoi akademii kul'ury* [Visnyk of Kharkiv State Academy of Culture], 63, 35–55 [in Ukrainian].
6. *Rehional'ni aspekty rozvytku i rozmishchennia produktyvnykh syl Ukrainy* [Regional aspects of productive forces development of Ukraine]. Ternopil: WUNU. Retrieved from <http://rarrpsu.wunu.edu.ua/index.php/rarrpsu/index> [in Ukrainian].
7. Zelins'ka, N. V. (2002). *Naukove knyhovydannia v Ukraini: istoriia ta suchasnyi stan* [Scientific book publishing in Ukraine: history and current state]. Lviv: Svit, 268 p. [in Ukrainian].
8. Bessarab, A. (2011). *Vyznachennia periodychnoho naukovoï fakhovoho vydannia* [Definition of the Scientific Professional Periodical Edition]. *State and Regions. Series: Social Communications*, 2, 122–128. Retrieved from https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=gxN0t8AAAAJ&citation_for_view=gxN0t8AAAAJ:9yKSN-GCB0IC [in Ukrainian].
9. (13 December, 2022). *Pro media* [About the media: The Law of Ukraine], 47–50, 120 p. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> [in Ukrainian].
10. (05 June, 1997). *Pro vydavnychu spravu* [About the publishing: The Law of Ukraine], 32, 206 p. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/318/97вр#Text> [in Ukrainian].
11. (2016). *Standart of Ukraine, DSTU 3017:2015 Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy* [Editions. Main Types. Terms and Definition]. Kyiv, 26 p. [in Ukrainian].
12. Zhenchenko, M. (2023). *Cyvrovi transformatsii modelei vydannia naukovoï periodyky* [Digital transformations of scientific periodical publishing models]. *Polihrafiia i vydavnycha sprava*, 1(77), 257–266 [in Ukrainian].

13. Nazarovets, M. (2024). Unlocking the hidden realms: analysing the Ukrainian journal landscape with Ulrichsweb. *Learned Publishing*, 37(3), 12 p. [in English].

14. Semenikhina, O., Riznyk, V., & Shamonia, V. (2025). Vykorystannia shtuchnoho intelektu v naukovykh doslidzhenniakh v konteksti akademichnoi dobrochesnosti [Using artificial intelligence in scientific research in the context of academic integrity]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka*, 13(6), 63–68 [in Ukrainian].

15. Chebotarivova, I. B., & Zakharova, E. O. (2025). Klasifikatsiia ta katehorii naukovykh zhurnaliv [Classification and categories of scientific journals]. *Polihrafichni, multymediini ta web-tekhnohii*, 2, 146–149 [in Ukrainian].

16. Cope, B., & Phillips, A. (Eds.). (2014). *The future of the academic journal*. Cambridge, UK: Chandos Publishing [in English].

17. Fyfe, A., & et al. (2022). A history of scientific journals. *UCL Press* [in English].

18. Gazni, A. (2015). Globalization of national journals: Investigating the growth of international authorship. *Learned Publishing*, 28(3), 195–204 [in English].

19. (2012–2019). *Mediaprostir: zbirnyk naukovykh statei iz sotsial'nykh komunikatsii* [Media Space: A Collection of Scientific Articles on Social Communications], 1–12. Ternopil: TNPU [in Ukrainian].

20. (1997–2008). *Naukovi zapysky TNPU. Serii: Filosofiia* [Scientific notes of the TNPU. Series: Philosophy], 1–16. Ternopil: TNPU [in Ukrainian].

21. (1997–2008). *Naukovi zapysky TNPU. Serii: Ekonomika* [Scientific notes of TNPU. Series: Economics], 1–22. Ternopil: TNPU [in Ukrainian].

22. (1997–2017). *Naukovi zapysky TNPU. Serii: Khimiia* [Scientific notes of TNPU. Series: Chemistry], 1–24. Ternopil: TNPU [in Ukrainian].

23. (1998–2019). *Naukovi zapysky TNPU. Serii: Movoznavstvo* [Scientific notes of the TNPU. Series: Linguistics], 1–31. Ternopil: TNPU [in Ukrainian].

24. (2000–2020). *Naukovi zapysky TNPU. Serii: Literaturoznavstvo* [Scientific notes of the TNPU. Series: Literary studies], 1–52. Ternopil: TNPU [in Ukrainian].

25. (2003–2019). *Naukovi zapysky TNPU. Serii: Mystetstvoznaustvo* [Scientific notes of the TNPU. Series: Art History], 1–31. Ternopil: TNPU [in Ukrainian].

26. (2008–2020). *Ukraina–Yevropa–Svit. Serii: Istoriia, mizhnarodni vidnosyny* [Ukraine–Europe–World. Series: History, International Relations], 1–24. Ternopil: TNPU [in Ukrainian].

27. (2000–2016). *Istoriia ukrains'koi heohrafii* [History of Ukrainian geography], 1–34. Ternopil: TNPU [in Ukrainian].

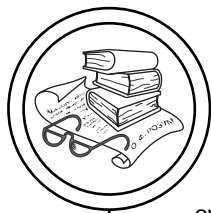
28. (1996–2026). *Visnyk TANG. Serii: Ekonomika* [TANG Bulletin. Series: Economics], 1–44. Ternopil: TANG [in Ukrainian].

29. (2007–2014). *Ukrainska nauka: mynule, suchasne, maibutnie* [Ukrainian Science: Past, Present, Future], 1–19. Ternopil: TANG [in Ukrainian].

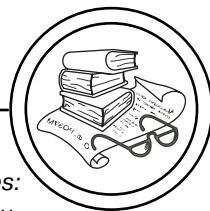
30. (1993). *Visnyk naukovykh doslidzen'* [Bulletin of Scientific Research]. Ternopil: TNMU. Retrieved from <https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/visnyk-nauk-dos> [in Ukrainian].

31. (1995). *Infektsiini khvoroby* [Infectious Diseases]. Ternopil: TNMU. Retrieved from <https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/inf-patol> [in Ukrainian].

32. (1998). *Shpytalna khirurhiia. Zhurnal im. L. Kovalchuka* [Hospital Surgery. Journal named by L. Ya. Kovalchuk]. Ternopil: TNMU. Retrieved from <https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/surgery> [in Ukrainian].

33. (1999). *Medychna osvita [Medical Education]*. Ternopil: TNMU. Retrieved from https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/med_osvita [in Ukrainian].
34. (1999). *Medychna ta klinichna khimiia [Medical and Clinical Chemistry]*. Ternopil: TNMU. Retrieved from <https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/MCC> [in Ukrainian].
35. (1999). *Visnyk sotsial'noi hihieny ta orhanizatsii okhorony zdorov'ia Ukrainy [Bulletin of Social Hygiene and Health Protection Organization of Ukraine]*. Ternopil: TNMU. Retrieved from <https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/visnyk-gigieny> [in Ukrainian].
36. (2002). *Zdobutky klinichnoi i eksperymental'noi medytsyny [Achievements of Clinical and Experimental Medicine]*. Ternopil: TNMU. Retrieved from <https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/zdobutky-eks-med> [in Ukrainian].
37. (2006). *Medsestrynstvo [Nursing]*. Ternopil: TNMU. Retrieved from <https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/nursing> [in Ukrainian].
38. (2007). *Farmatsevtichnyi chasopys [Pharmaceutical Review]*. Ternopil: TNMU. Retrieved from <https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/pharm-chas> [in Ukrainian].
39. (2015). *Medychna informatyka ta inzheneriia [Medical Informatics and Engineering]*. Ternopil: TNMU. Retrieved from <https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/here> [in Ukrainian].
40. (2008). *Aktual'ni pytannia pediatrii, akusherstva ta hinekologii [Actual Problems of Pediatrics, Obstetrics and Gynecology]*. Ternopil: TNMU. Retrieved from <https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/act-pit-pediatr> [in Ukrainian].
41. (2015). *International Journal of Medicine and Medical Research*. TNMU. Retrieved from <https://ijmr.com.ua> [in English].
42. (2019). *Visnyk medychnykh i biolohichnykh doslidzhen' [Bulletin of Medical and Biological Research]*. Ternopil: TNMU. Retrieved from <https://bmbr.com.ua/uk> [in Ukrainian].
43. (1997). *Naukovi zapysky TNPU. Serii: Heohrafiia [Scientific Issue Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Series: Geography]*. Ternopil: TNPU. Retrieved from <http://dSPACE.tnpu.edu.ua/handle/123456789/46> [in Ukrainian].
44. (2001). *Naukovi zapysky TNPU. Serii: Istoriia [Scientific Issue Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Series: History]*. Ternopil: TNPU. Retrieved from <http://dSPACE.tnpu.edu.ua/handle/123456789/49> [in Ukrainian].
45. (1999). *Naukovi zapysky TNPU. Serii: Pedahohika [The Scientific Issues of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Series: pedagogy]*. Ternopil: TNPU. Retrieved from <http://nzp.tnpu.edu.ua/index> [in Ukrainian].
46. (2015). *Naukovi zapysky TNPU. Serii: Biolohiia. [Scientific Issue Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Series: Biology]*. Ternopil: TNPU. Retrieved from <http://journal.chem-bio.com.ua/archive/archive-2> [in Ukrainian].
47. (2000). *Psykhologhiia i suspil'stvo [Psychology and Society]*. Ternopil: WUNU. Retrieved from <https://pis.wunu.edu.ua/index.php/uapis> [in Ukrainian].
48. (2014). *Social Work and Education*. Ternopil: TNPU. Retrieved from <http://dSPACE.tnpu.edu.ua/handle/123456789/24996> [in English].

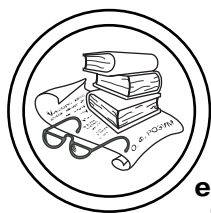

49. (2021). *Humanitarni studii: istoriia ta pedahohika* [Humanitarian studies: history and pedagogy]. Ternopil: WUNU. Retrieved from <http://gsip.wunu.edu.ua/index.php/gsipua> [in Ukrainian].
50. (2014). *Studia methodologica*. Ternopil: TNPU. Retrieved from <https://journals.tnpu.ternopil.ua/index.php/sm/home> [in Ukrainian].
51. (1996). *Visnyk ekonomiky* [Herald of Economics]. Ternopil: WUNU. Retrieved from <https://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj> [in Ukrainian].
52. (2001). *Zhurnal yevropeiskoi ekonomiky* [Journal of European Economy]. Ternopil: WUNU. Retrieved from <https://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee> [in Ukrainian].
53. (2004). *Halyts'kyi ekonomichnyi visnyk* [Galician economic journal]. Ternopil: TNTU. Retrieved from <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua> [in Ukrainian].
54. (2004). *Svit finansiv* [World of finance]. Ternopil: WUNU. Retrieved from <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf> [in Ukrainian].
55. (2007). *Ekonomichnyi analiz* [Economic analysis]. Ternopil: WUNU. Retrieved from <https://www.econa.org.ua/index.php/econa> [in Ukrainian].
56. (2008). *Sotsial'no-konomichni problemy i derzhava* [Socio-economic problems and the state]. Ternopil: TNTU. Retrieved from <https://sepd.tntu.edu.ua> [in Ukrainian].
57. (2013). *Instytut bukhhalters'koho obliku, kontrol' ta analiz v umovakh hlobalizatsii* [The Institute of Accounting, Control and Analysis in the Globalization Circumstances]. Ternopil: WUNU. Retrieved from <http://ibo.wunu.edu.ua/index.php/ibo> [in Ukrainian].
58. (2016). *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky* [Ukrainian Journal of Applied Economics]. Ternopil: TNTU. Retrieved from <http://ujae.org.ua> [in Ukrainian].
59. (2011). *Aktual'ni problemy pravoznavstva*. [Actual problems of law]. Ternopil: WUNU. Retrieved from <http://appj.wunu.edu.ua> [in Ukrainian].
60. (2023). *Law, Policy and Security*. Ternopil: WUNU. Retrieved from <https://lpas.com.ua> [in English].
61. (1996). *Visnyk TNTU* [Scientific journal of TNTU]. Ternopil: TNTU. Retrieved from <https://visnyk.tntu.edu.ua> [in Ukrainian].
62. (2002). *Kompiuting* [Computing]. Ternopil: WUNU. Retrieved from <https://www.wunu.edu.ua/science/scientific-publications/14794-kompiuting.html> [in Ukrainian].

Iryna Horokhovianko, Assistant, Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University, iryna.horokhovianko@tnpu.edu.ua, <https://orcid.org/0009-0006-8544-5245>.

A Review of Scientific Journals HEI of Ternopil

The article provides an overview of the scientific journal periodicals HEI of Ternopil according to their typological characteristics, considering them as an essential component of the region's scientific, educational, and cultural life. The study focuses on identifying the specific features of the functioning of the city's journals that have shaped its scientific landscape during the period of Ukraine's independence. The aim of the research is to

examine the academic journals of Ternopil with particular emphasis on their dynamics, typology, and disciplinary specificity. The following methods were employed: descriptive, chronological, and review methods, as well as systematization and classification.

As a result of the research, both currently active and discontinued scientific journals have been identified, and the dynamics of their development analyzed. It has been established that changes in legislation led to the cessation of some long-running publications, but their role was decisive in creating platforms for scientific discussion. It has been established that most journals were founded by higher education institutions in Ternopil, which ensure the scholarly quality and stability of the proven that scientific journals from the period of Ukraine's independence became the basis for the development of modern academic communication in the region.

The study reveals the dynamic development of scientific periodicals in Ternopil, which leads to the constant updating and adaptation of journals to modern requirements. Currently, there are 36 scientific publications operating in the city, 14 of which were founded in 1990–2000, 12 in 2000–2010, 7 in 2010–2020, and 3 in 2020–2025. The results are systematized according to major fields of knowledge – humanities, pedagogy, economics, law, technology, and medicine. The thematic focus of the journals corresponds to the academic domains they represent.

It has been confirmed that Ternopil's academic journals contribute significantly to the dissemination of scientific information and the formation of professional communities. The prospects for further research lie in a more in depth analysis of typological and content related aspects of journal publications.

Keywords: history of journalism; magazines; regional media; local media; scientific journals.

Надійшла до редакції/Received: 14.10.25

Рецензія/Peer review: 17.10.25

Опубліковано/Printed: 16.12.25